

Nr 37.

Ankom till riksdagens kansli den 16 maj 1944 kl. 3 em.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående indrivning av utskylder hos värnpliktiga m. fl., såvitt propositionen hänvisats till bevillningsutskottet, jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 10 mars 1944 dagtecknad proposition, nr 244, i vad densamma hänvisats till bevillningsutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga följande, vid propositionen fogade

Förslag

till

förordning angående indrivning av utskylder hos värnpliktiga m. fl.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Värnpliktig som inryckt till militärtjänstgöring må i den omfattning och under de villkor, som i denna förordning sägs, beviljas anstånd med indrivning av honom påförda utskylder.

2 §.

1 mom. Med värnpliktig avses i denna förordning värnpliktig som icke är fast anställd vid krigsmakten.

Förordningen äger ej tillämpning å värnpliktig, som är elev vid krigsskolan eller undergår utbildning för vinnande av fast anställning på aktiv stat vid marinen eller flygvapnet, ej heller å värnpliktig som jämlikt 27 § 1 mom. värnpliktslagen fullgör tjänstgöring med en varaktighet av högst sextio dagar.

2 mom. Vad om värnpliktig stadgas i denna förordning skall äga motsvarande tillämpning i fråga om

1:o) civilmilitär personal på aktiv stat eller över stat, vars tjänstgörings-skyldighet i fredstid är begränsad till viss del av året;

2:o) personal, som lönlös kvarstår i regemente (kår), i flottan, i kustartilleriet eller i flygvapnet;

3:o) personal som frivilligt överförs till övergångsstat, så ock personal på reservstat eller i reserven med undantag av reserven tillhörande, från aktiv stat pensionsavgången personal;

4:o) väg- och vattenbyggnadskårens personal;

5:o) icke värnpliktig personal vid sjövärnskåren.

3 §.

Med utskylder förstås i denna förordning utskylder och andra medel, som avses i 1 § restindrivningsförordningen under a) och b), med undantag dock för sådana avgifter till brand-, hagelskade- eller kreatursförsäkringsanstalter, som jämlikt kungörelsen den 22 oktober 1886 angående uppbörd av avgifter till vissa på ömsesidighet grundade försäkringsanstalter debiteras, indrivs och redovisas i sammanhang med kronouppbörderna.

4 §.

Fråga om anstånd med indrivning av utskylder enligt denna förordning prövas och avgöres av den utmätningsman, som har att verkställa indrivning av utskylderna.

5 §.

Anstånd må beviljas med indrivning av utskylder, vilka förfalla till betalning vid uppbördsstämman som till någon del infaller under tiden för militärtjänstgöringen eller inom tre månader efter tjänstgöringens slut.

Häftar värnpliktig, som inryckt till militärtjänstgöring, för oguldna utskylder, vilka förfallit till betalning vid uppbördsstämman som till någon del infallit inom tre månader före tjänstgöringens början, må anstånd beviljas jämväl med avseende å dessa utskylder.

Vad i denna förordning stadgas i fråga om uppbördsstämman skall äga motsvarande tillämpning beträffande uppbördstermin.

6 §.

Anstånd, som avses i 5 §, skall gälla intill dess den värnpliktige efter beviljad ledighet för återgång till civil verksamhet (hempermittering) eller hemförlovning tre månader i följd varit fri från tjänstgöring, dock att anståndet städse skall omfatta minst tre månader, räknat från den dag då utskylderna senast skolat erläggas.

Med indrivning av utskylder, som utgå för fast egendom, må dock icke på grund av vad i denna paragraf stadgas anstå längre än att den i 17 kap. 6 § handelsbalken stadgade förmånsrätten för dylika utskylder kan göras gällande.

7 §.

Anstånd, som avses i 5 §, må icke beviljas, där det med hänsyn till den värnpliktiges inkomst, förmögenhet, försörjningsskyldighet och ekonomiska förhållanden i övrigt samt utskyldernas storlek kan antagas, att den värnpliktige icke är i behov av sådant anstånd.

8 §.

Har underlåtenhet att betala sådana utskylder, beträffande vilka anstånd med indrivning beviljats enligt denna förordning, medfört att utskylder, som eljest skolat erläggas vid senare uppbördstillfälle, förfallit till omedelbar betalning, skall den värnpliktige tillika åtnjuta anstånd med betalning av sistnämnda utskylder till den uppbördsstämma, vid vilken utskylderna enligt utfärdad debetsedel skolat erläggas.

9 §.

Värnpliktig, som vill komma i åtnjutande av anstånd med indrivning av utskylder enligt denna förordning, skall göra skriftlig ansökan härom. Ansökningen skall ställas till den utmättningsman, varom i 4 § förmäles, samt ingivas eller insändas till familjebidragsnämnden i den kommun, som har att utgiva familjebidrag enligt krigsfamiljebidragsförordningen den 30 juni 1942 (nr 521).

För värnpliktig, som är ansluten till erkänd skatteförmedlingskassa eller statens intressekontor, må ansökan göras jämväl av kassan eller intressekontoret.

10 §.

Ansökan, som avses i 9 §, bör av den värnpliktige göras så snart ske kan och senast inom en månad efter utgången av först infallande uppbördsstämma, som anståndet skall avse, eller såvitt angår utskylder, varom förmäles i 5 § andra stycket, inom en månad efter militärtjänstgöringens början.

Har ansökan icke inkommit till familjebidragsnämnden inom tre månader efter militärtjänstgöringens slut, må ansökningen icke upptagas till prövning.

11 §.

Då ansökan, som avses i 9 §, inkommit till familjebidragsnämnden, skall nämnden så snart ske kan med eget yttrande överlämna ansökningen till vederbörande utmättningsman. Nämnden skall därvid lämna uppgift om dagen för militärtjänstgöringens början och dennas art samt, därest tjänstgöringen redan upphört, dagen för dess avslutande ävensom, i den mån sådana upplysningar äro tillgängliga för nämnden eller kunna utan omgång införskaffas, om den värnpliktiges försörjningsskyldighet och ekonomiska förhållanden. I yttrandet skall tillika angivas, huruvida ansökningen tillstyrkes eller avstyrkes.

12 §.

Utmättningsman skall utan dröjsmål meddela beslut över ansökan, som avses i 9 §.

Har utmättningsmannen lämnat sådan ansökan utan bifall, skall utmättningsmannen ofördröjligen lämna sökanden underrättelse härom med angivande tillika av den ordning, i vilken talan mot beslutet må föras.

13 §.

Har beslut om anstånd meddelats enligt denna förordning, må vidare åtgärder för indrivning av utskylder, som omfattas av anståndet, icke vidtagas. Har, då anstånd beviljas, utmätning redan ägt rum, skall utmätningen gå åter, dock ej om försäljning av egendomen skett. Beslut om införsel i avlöning, pension eller livränta till gäldande av utskylderna, som meddelats innan anståndet beviljades, skall icke vidare gälla.

14 §.

Indrivningsavgift må icke uttagas för utskylder, beträffande vilka utmättningsman beviljat anstånd med indrivningen enligt denna förordning, i den mån utskylderna betalas innan den värnpliktige efter hempermittering eller hemförlovning ett år i följd varit fri från militärtjänstgöring.

Angående ersättning för indrivning i vissa fall, då indrivningsavgift icke skall utgå, är särskilt stadgat.

15 §.

Har, sedan anstånd beviljats, den värnpliktiges ekonomiska förhållanden undergått väsentlig förbättring, äger utmättningsmannen upptaga frågan om anstånd för den värnpliktige till förnyad prövning.

16 §.

Då värnpliktigs tjänstgöring upphört av annan anledning än på grund av tidsbegränsad ledighet, skall familjebidragsnämnden, därest den värnpliktige begärt anstånd med indrivning av utskylder, ofördröjligen underrätta vederbörande utmättningsman om tjänstgöringens upphörande.

17 §.

Har underlåtenhet att erlægga vid ett uppbördstillfälle förfallande kommunalutskylder enligt kommunens beslut medfört, att jämväl dylika utskylder, som skolat uppbäras vid ett senare uppbördstillfälle, förfallit till omedelbar betalning, skall såvitt angår manlig skattskyldig i vederbörlig restlängd särskilt angivas, huru utskylderna enligt utfärdad debetsedel skolat erläggas.

18 §.

Åtnöjes icke den, som gjort ansökan om anstånd med indrivning av utskylder enligt denna förordning, med utmättningsmannens beslut över ansökningen, äger han i beslutet söka rättelse genom besvär hos vederbörande länsstyrelse.

Över länsstyrelsens beslut må klagan icke föras.

19 §.

Vid ansökan om anstånd med indrivning av utskylder enligt denna förordning skall användas blankett enligt formulär, som fastställes av den jäm-

likt 4 § krigsfamiljebidragsförordningen förordnade tillsynsmyndigheten i samråd med riksräkenskapsverket.

Yttrande, som avses i 11 §, skall likaledes avfattas å blankett enligt formulär, som fastställs i den i första stycket angivna ordningen.

20 §.

De närmare föreskrifter, som må erfordras för tillämpningen av denna förordning, utfärdas av den jämlikt 4 § krigsfamiljebidragsförordningen förordnade tillsynsmyndigheten i samråd med riksräkenskapsverket.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1944.

Genom denna förordning upphävas förordningen den 17 november 1939 (nr 810) med särskilda bestämmelser angående indrivning av utskylder hos vissa skattskyldiga samt lagen den 30 december 1941 (nr 989) angående undantag i vissa fall från stadganden om uttagande av avgift vid indrivning av kommunalutskylder.

Har värnpliktig före den 1 juli 1944 gjort anmälan enligt 5 § första stycket i den äldre förordningen eller ock fullgjort vad i andra stycket i nämnda paragraf stadgas, skall vid tillämpning av den nya förordningen, därest utmätningssmannen ej annorlunda beslutar, så anses som om den värnpliktige beviljats anstånd jämlikt sistnämnda förordning. Beträffande värnpliktig som här avses må utmätningssmannen upptaga frågan om anståndet till prövning ändå att sådant fall icke är för handen som i 15 § sägs.

I propositionen har Kungl. Maj:t vidare föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag om upphävande i vissa fall av verkan av uraktlåtenhet att erlagga utskylder till kommun eller annan menighet med avseende å rösträtt och behörighet. Propositionen har i denna del hänvisats till konstitutionsutskottet.

Till behandling i samband med förevarande proposition har utskottet upptagit följande under motionstiden vid riksdagens början väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen:

1) motionen nr 66 i andra kammaren av herr *Thapper*, vari hemställts, »att riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring av lagen den 30 december 1941 (nr 989) angående undantag i vissa fall från stadganden om uttagande av avgift vid indrivning av kommunalutskylder, att de värnpliktiga, som fullgöra sin första utbildning vid krigsmakten, beviljas samma lättnader beträffande indrivningen av förfallna utskylder, som tillkomma övriga värnpliktiga enligt nämnda lag»; samt

2) motionen nr 67 i andra kammaren av herr *Thapper*, vari hemställts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Konungen anhålla om sådan ändring av förordningen den 17 november 1939 (nr 810) med särskilda bestämmelser angående indrivning av utskylder hos vissa skattskyldiga, sådan den lyder

enligt förordningen den 30 december 1941 (nr 988), att de värnpliktiga, som fullgöra sin första utbildning vid krigsmakten, beviljas samma lättnader beträffande indrivningen av utskylder, som tillkomma övriga värnpliktiga enligt nämnda förordning».

Beträffande motiveringen för de i motionerna framställda yrkandena får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen nr 66 i andra kammaren.

Genom beslut den 30 april 1943 bemyndigades chefen för finansdepartementet att tillkalla sakkunniga för att verkställa en allsidig översyn av gällande bestämmelser rörande anstånd med indrivning av utskylder hos värnpliktiga samt i samband därmed verkställa en översyn jämväl av vissa närstående författningar, nämligen lagen den 14 oktober 1939 (nr 728) med särskilda bestämmelser rörande utmätning hos vissa värnpliktiga m. m., lagen den 31 oktober 1939 (nr 782) om inskränkning i rätten att återtaga avbetalningsgods från vissa värnpliktiga m. m., lagen den 17 november 1939 (nr 812) om upphävande i vissa fall av verkan av uraktlåtenhet att erlægga utskylder till kommun eller annan menighet med avseende å rösträtt och behörighet samt lagen den 19 april 1940 (nr 233) om anstånd för vissa värnpliktiga med betalning av hyra m. m.

Sedan såsom sakkunniga tillkallats t. f. revisionssekreteraren O. A. Bergholtz, byråchefen C. W. Curtman och ledamoten av riksdagens första kammare, lektorn H. L. E. Sjödahl, tillika ordförande, ha dessa sakkunniga den 30 oktober 1943 avlämnat betänkande med förslag till militär moratorielag m. m., vilket betänkande innehåller av motiv åtföljda förslag till *dels* lag med särskilda för värnpliktiga med flera gällande bestämmelser rörande utmätning, avbetalningsköp, hyra m. m. (militära moratorielagen) *dels* förordning med särskilda bestämmelser angående indrivning av utskylder hos värnpliktiga, *dels* lag angående undantag i vissa fall från stadganden om uttagande av avgift vid indrivning av kommunalutskylder, *dels ock* lag om upphävande i vissa fall av verkan av uraktlåtenhet att erlægga utskylder till kommun eller annan menighet med avseende å rösträtt och behörighet (SOU 1943: 42).

Över betänkandet ha efter remiss yttranden avgivits av ett flertal myndigheter och sammanslutningar.

Sedan de sakkunnigas förslag till militär moratorielag av chefen för justitiedepartementet anmälts i statsrådet den 11 februari 1944 — därvid Kungl. Maj:t förordnade, att lagrådets utlåtande skulle inhämtas över ett inom justitiedepartementet upprättat förslag till lag om upphävande av vissa lagar rörande utmätning, återtagande av avbetalningsgods och anstånd med betalning av hyra m. m. — har Kungl. Maj:t den 3 mars samma år på hemställan av chefen för justitiedepartementet beslutat att till riksdagen avlåta proposition (nr 151) med förslag till ändrade moratoriebestämmelser för värnpliktiga m. fl.

Övriga av de sakkunniga framlagda författningsförslag — vilka såsom bi-

laga fogats vid ovannämnda statsrådsprotokoll — ha överarbetats inom finansdepartementet. Denna överarbetning, som skett under beaktande av under remissbehandlingen framförda erinringar, har resulterat i att förslag upprättats dels till förordning angående indrivning av utskylder hos värnpliktiga m. fl., dels ock till lag om upphävande i vissa fall av verkan av uraktlåtenhet att erlägga utskylder till kommun eller annan menighet med avseende å rösträtt och behörighet.

Beträffande motiveringen för det i propositionen framlagda, till bevillningsutskottet hänvisade förslaget tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen (s. 10—35).

I motionen II: 66 har erinrats om att skattskyldig, som inkallats till tjänstgöring vid krigsmakten jämlikt 28 § 1 mom. värnpliktslagen, ägde enligt vissa regler åtnjuta anstånd med indrivning av honom påförda utskylder. Nämnda rätt till anstånd tillkomme dock icke värnpliktiga, som fullgjorde sin första tjänstgöring vid krigsmakten, icke ens om de omedelbart därefter fullgjorde sex månaders beredskapstjänstgöring i ett sammanhang. Indrivningsmyndigheterna verkställde därför i sådana fall indrivning av till betalning förfallna utskylder omedelbart efter återinträdet i det civila arbetet. Därvid måste även indrivningsavgift erläggas. Det syntes vara en uppenbar orättvisa mot dessa värnpliktiga, att de efter så lång tjänstgöring icke komme i åtnjutande av samma lindring i skatteindrivningen som övriga till tjänstgöring vid krigsmakten inkallade värnpliktiga.

Nu gällande föreskrifter rörande indrivning av utskylder hos värnpliktiga äro meddelade i förordningen den 17 november 1939 (nr 810) med särskilda bestämmelser angående indrivning av utskylder hos vissa skattskyldiga ävensom i lagen den 30 december 1941 (nr 989) angående undantag i vissa fall från stadganden om uttagande av avgift vid indrivning av kommunalutskylder.

Utskottet.

Det i den förevarande propositionen framlagda förslaget till förordning angående indrivning av utskylder hos värnpliktiga m. fl. avser att ersätta ovannämnda båda författningar. Förslaget innebär i huvudsak följande ändringar i förhållande till de nu gällande bestämmelserna.

Till en början har föreslagits en viss utvidgning beträffande de personalkategorier, på vilka ifrågavarande regler skola äga tillämpning. Enligt 1 § i 1939 års förordning har anstånd med indrivning åtnjutits av skattskyldig, som inkallats till tjänstgöring jämlikt 28 § 1 mom. värnpliktslagen, d. v. s. till beredskapstjänstgöring. Inkallelse till första tjänstgöring, varom stadgas i 27 § 1 mom. nämnda lag, har följaktligen icke medfört rätt till anstånd med indrivning. Emellertid må anmärkas, att, enligt vad som framgår av ovannämnda sakkunnigas betänkande, alltsedan april 1940 samtliga värnpliktiga, alltså även de som fullgjort första tjänstgöring, inkallats enligt 28 § 1 mom. värnpliktslagen. Det i den nu föreliggande propositionen framlagda

förslaget innebär, att värnpliktiga vid militärtjänstgöring överhuvud taget och således även under fredstjänstgöring skola åtnjuta de i förslaget avsedda förmånerna. Från förordningens tillämpning undantagas dock värnpliktig, som är fast anställd vid krigsmakten, värnpliktig, som är elev vid krigsskolan eller undergår utbildning för vinnande av fast anställning på aktiv stat vid marinen eller flygvapnet, samt värnpliktig, som jämlikt 27 § 1 mom. värnpliktslagen fullgör tjänstgöring med en varaktighet av högst 60 dagar. Däremot skola enligt förslaget samma regler som beträffande värnpliktiga gälla även i fråga om viss civilmilitär personal och vissa andra personalgrupper.

Enligt 1939 års förordning har anståndet med indrivning avsett sådana utskylder, som förfallit till betalning vid uppbördsstämma, som helt eller delvis infallit under tiden för tjänstgöringen vid krigsmakten eller inom 2 månader efter tjänstgöringens slut. Tiden för anståndet har utgått 2 månader efter det vederbörande blivit hempermitterad eller hemförlovad. Förslaget innebär i berörda hänseende en utvidgning av anståndstiden. Enligt förslaget må sålunda anstånd beviljas med indrivning av utskylder, vilka förfalla till betalning vid uppbördsstämma som till någon del infaller under tiden för militärtjänstgöringen eller inom 3 månader efter tjänstgöringens slut. Anståndet gäller intill 3 månader efter den värnpliktiges hempermittering eller hemförlovning, varvid dock skall iakttagas, att anståndet städse skall omfatta minst 3 månader efter det utskylderna senast skolat erläggas. Om värnpliktig vid inryckning till militärtjänstgöring häftar för oguldna utskylder, vilka förfallit till betalning vid uppbördsstämma, som till någon del infallit inom 3 månader före tjänstgöringens början, må anstånd beviljas även med avseende å dessa utskylder.

Slutligen har i förslaget intagits en bestämmelse om att anstånd icke må beviljas, där det med hänsyn till den värnpliktiges ekonomiska förhållanden samt utskyldernas storlek kan antagas, att den värnpliktige icke är i behov därav. Behovsprövning förutsättes sålunda skola ske, varvid familjebidragsnämnderna skola medverka vid utredningen.

Vad i den förevarande propositionen sålunda föreslagits finner utskottet innebära avsevärda förbättringar i förhållande till nu gällande bestämmelser på detta område. Utskottet finner sig på grund härav böra tillstyrka bifall till propositionen.

I motionerna II:66 och II:67 har yrkats, att de värnpliktiga, som fullgöra sin första tjänstgöring vid krigsmakten, måtte beviljas samma lättnader beträffande indrivning av förfallna utskylder, som tillkomma övriga värnpliktiga enligt ovannämnda nu gällande författningar. Såsom av vad ovan anförts framgår, har syftet med berörda motioner tillgodosetts i det i propositionen framlagda förslaget. Tillika må erinras om att detta syfte även med nu gällande bestämmelser alltsedan april 1940 i praktiken tillgodosetts på det sätt, att ifrågavarande värnpliktiga inkallats till tjänstgöring jämlikt 28 § 1 mom. värnpliktslagen.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

- 1) att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 244, i vad densamma hänvisats till bevillningsutskottet, samt
- 2) att motionerna II: 66 och II: 67 måtte anses besvarade genom vad utskottet sålunda anført och hemställt.

Stockholm den 16 maj 1944.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bärq, Elon Andersson, Wahlmark, Sjödahl, Velande, Eklund, Robert Berg* och *Gustaf Elofsson*, samt

från andra kammaren: herrar *Lövgren, Hagberg* i Malmö, *Björklund, Hammarlund, Orgård, Falk**, *Karlsson* i Grängesberg, *Henriksson, Sundström* i Skövde* och *Fröderberg*.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.